

Maturitné témy zo slovenského jazyka a literatúry

Morfológia – podstatné mená

Slovenská stredoveká literatúra

Podstatné mená – praktická aplikácia vedomostí.

Vývin slovenského jazyka v sústave slovanských jazykov.

Jazyk ako znakový systém, jeho funkcie.

Prínos staroslovienskej kultúry pre slovenskú literatúru, príklady.

Porovnajte obdobie stredoveku s renesančnou literatúrou.

Publicistický štýl

Dráma

Publicistický štýl, jeho funkcie. Spravodajské útvary publicistického štýlu.

Prakticky aplikujte vedomosti pri napísaní správy a oznámenia.

Odkaz starovekej literatúry.

Divadelnú hru ako jedna z najstarších literárnych foriem. Pojmy: dejstvo, replika, monológ, vnútorný monológ, dialóg.

Umelecký štýl

Klasicizmus

Znaky umeleckého štýlu.

Rétorika, jej vývin a využitie v minulosti a v súčasnosti.

Pojem metafora.

Porovnajte hlavné znaky klasicizmu a osvietenstva.

Najznámejšie diela osobností európskej a slovenskej kultúry týchto období.

Syntax

Humanizmus a renesancia

Prakticky aplikujte vedomosti o vetných členoch.

Príslovky a prídavné mená roztriedte podľa druhu.

Predmet syntaxe, vety podľa zloženia, členitosti a obsahu.

Humanizmus a renesancia, kľúčové diela G. Boccaccia, F. Villona, W. Shakespeara a ďalších predstaviteľov tohto obdobia.

Spisovná slovenčina

Osvietenstvo

Vývinové etapy slovenského jazyka do kodifikácie. Uzákonenie prvého spisovného jazyka na Slovensku.

Kultúrny a spoločenský rozvoj v osvietenskom období na Slovensku. A. Bernolák, J. Fándly a J. I. Bajza.

Román a druhy románu.

Informácia a komunikácia

Epos

Pojmy informácia a komunikácia a ich základné znaky.

Používanie pojmov citácia a parafráza.

Konspekt, koncept, osnova.

Hodnoty v dielach J. Kollára a J. Hollého.

Myšlienka všeslovanskej vzájomnosti a obdobie osvietenstva v slovenskej literatúre. Epos ako literárny útvar.

Charakteristika

Vlastenecká poézia

Opisný slohový postup, jeho funkcie a jednotlivé druhy opisu.

Aplikácia vedomostí o priamej charakteristike.

Pojem frazeologizmus a typy frazém.

Program slovenských romantikov. Rozbor tvorby aspoň dvoch štúrovských básnikov.

Pojem ľudová slovesnosť, jej vývin, žánre a témy.

Opisný slohový postup

Romantická literatúra

Jednoduchý opis. Hlavné znaky opisného slohového postupu a jednotlivé druhy opisu.

Pojmy štylistika, jazykový štýl, slohový útvar.

Všeobecné znaky hrdinu v romantickej literatúre.

Úloha kontrastu v románe V. Huga – Chrám Matky Božej v Paríži.

Vývin jazyka

Osobnosť Ľudovíta Štúra

Zaradenie slovenčiny do rodiny indoeurópskych jazykov.

Vývin slovenčiny po súčasnosť.

Prínos osobnosti Ľ. Štúra do slovenskej kultúry a osobitosti slovenskej romantickej literatúry.

Pojem balada. Typy rýmov.

Slovesá

Romantický a realistický obraz jednoduchého človeka

Slovesá v sústave slovných druhov.

Gramatické kategórie slovies.

Neurčité slovesné tvary.

Tvorba A. Sládkoviča a P. O. Hviezdoslava.

Romantický a realistický obraz jednoduchého človeka, ľudu a prírody. Hlavné znaky epickej poézie.

Štýlové rozvrstvenie slovnej zásoby v slovenskom jazyku

Obraz zemiaľstva v slovenskej literatúre

Štýlové rozvrstvenie slovnej zásoby v slovenskom jazyku.

Štýlotvorné činitele, subjektívne a objektívne, ich vplyv na výslednú podobu textu alebo prejavu.

Umelecký pohľad na zemiaľstvo a jeho zánik.

Riešenie zemiaľskej otázky v tvorbe J. Kalinčiaka, S. H. Vajanského, P.O. Hviezdoslava a M. Kukučína.

Spôsoby tvorenia slov v jazyku

Periodizácia literatúry

Spôsoby tvorenia slov v slovenskom jazyku.

Slovné druhy.

Vývin literatúry od staroveku až po súčasnosť.

Výber dvoch literárnych období, ktoré porovnáte na základe konkrétnych literárnych diel.

Rozprávací slohový postup

Realizmus

Znaky rozprávacieho slohového postupu.

Expresívne slová v slovenskom jazyku.

Podmienky vzniku realizmu, jeho charakteristické znaky.

Žánre poviedka a román, zastúpenie týchto žánrov v tvorbe autorov /Dostojevskij, Gogol/.

Vety podľa obsahu

Konflikty spoločenských vzťahov v dramatickej tvorbe

Druhy súvetí.

Typy viet podľa obsahu.

Slová cudzieho pôvodu a ich význam.

Vývin slovenskej drámy (P. Kyrmezer, J. Chalupka, J. Záborský, J. Palárik, J.G. Tajovský), postavy a konflikty.

Základné rozdiely medzi klasickou a absurdnou drámou.

Slohové postupy

Obraz dediny v slovenskej literatúre v období realizmu

Slohové postupy.

Základné slohové útvary, ktoré vznikajú použitím konkrétnych slohových postupov.

Umelecké stvárnenie dedinského sveta v prozaickej tvorbe M. Kukučina, B. Slančíkovej-Timravy, J.G. Tajovského.

Negatívne stránky života literárnych hrdinov./ Ľapákovci, Keď báčik z Chochoľova umrie, Maco Mlieč/.

Morfológia

Literárna moderna vo svetovej a slovenskej literatúre

Podstatné mená mužského rodu a ich gramatické kategórie.

Spôsoby tvorenia slov v slovenskom jazyku.

Svet citov, myšlienok a vzťahov moderného lyrického hrdinu.

Literárna moderna, avantgardné umelecké smery.

Prídavné mená

Obraz 1. svetovej vojny vo svetovej literatúre

Prídavné mená a ich gramatické kategórie.

Rozdelenie slovných druhoch s príkladmi.

Kategórie stupňovania prídavných mien.

Obraz 1. sv. vojny v tvorbe R. Rollanda, E. M. Remarqu, E. Hemingwaya a J. Haška.

Rozprávač v epickom diele a druhy rozprávača.

Výkladový slohový postup

Trendy vo svetovej medzivojnej próze

Výkladový slohový postup a jeho znaky.

Výklad a úvaha ako slohové útvary.

Zostavenie krátkej úvahy.

Rozdiely medzi klasickým a moderným románom.

Moderné trendy vo svetovej medzivojnej próze.

Útvary administratívneho štýlu

Vznik profesionálneho divadla na Slovensku

Administratívny štýl a jeho útvary.

Životopis a druhy životopisu.

Začiatky profesionálneho divadla na Slovensku.

Tvorba našich dramatikov v medzivojnovom období. /I. Stodola, J.B. Ivan/.

Ortografia

Tematika slovenskej medzivojrovej poézie

Vysvetlite pravopis písania i/y.

Prínos jazykových príručiek pre slovenský jazyk, ich význam a účel.

Pravopis veľkých písmen.

Tematická a žánrová rôznorodosť slovenskej medzivojrovej poézie.

Tvorba popredných básnikov tohto obdobia.

Pravopis veľkých písmen

Spojitosť literárnych hrdinov s prírodným prostredím

Pravopis veľkých písmen. Pravidlá pri ich písaní.

Praktická aplikácia vedomostí.

Próza slovenského naturizmu.

Význam úzkej spojitosti literárnych hrdinov s prírodným prostredím.

Lexikológia

Interpretácia literárnych diel

Podstata lexikológie a príklady na nespisovnú slovnú zásobu.

Pojem slovná zásoba. Slovníky, v ktorých je uvedená slovná zásoba.

Vývin slovenskej medzivojrovej prózy od realistickej tradície cez ornamentálnu prózu k románom M. Urbana a J. Cígera – Hronského.

Rozbor jedného diela týchto autorov po obsahovej a formálnej stránke.

Rečnícky štýl

Dráma na Slovensku po roku 1945

Rečnícky štýl a jeho žánre.

Postup pri tvorbe rečníckeho prejavu a znaky rečníckeho štýlu.

Rozvoj drámy na Slovensku po r. 1945 so zameraním na problémy, ktoré v nich hrdinovia riešia.

Tvorba autorov podľa vlastného výberu /Králik, Bukovčan/.

Jazykové štýly

Tematika lásky, domova a vlasti v slovenskej poézii

Funkčné jazykové štýly a ich využitie.

Jazykové prostriedky vo funkčných jazykových štýloch.

Slovenská poézia po roku 1945, tvorba J. Kostru, A. Plávku, M. Rúfusa, M. Válka.

Umelecké jazykové prostriedky.

Novinová správa

Slovenská próza po roku 1945

Novinová správa. Vymenujte hlavné znaky, postup, štýl.

Vysvetlite pravopis písania čiarok.

Slovenská próza po roku 1945, obraz človeka v zápase o národné a sociálne oslobodenie v boji proti fašizmu /A. Bednár, R. Jašík/.

Komunikácia

Poppoézia

Druhy komunikácie, príklady a význam.

Jazyk, jeho vznik, druhy a funkcie.

Rozdiel medzi jazykom a rečou, funkcie jazyka.

Pojem poppoézia, tvorba autorov, jej prínos v literatúre.

Pojem muzikál a porovnanie s klasickými útvarmi drámy.

Slovná zásoba

Slovenská medzivojnová próza

Univerbizácia a multiverbizácia.

Pojmy nociónálne a expresívne slová, príklady.

Členenie slovnej zásoby zo štylistického hľadiska.

Aktuálnosť a opodstatnenosť témy 1. svetovej vojny v slovenskej medzivojrovej próze.

Rozdielne zobrazenie vojrovej problematiky v dvoch dielach podľa vlastného výberu.

Syntaktická rovina jazyka

Slovenská medzivojnová poézia

Rozdiely medzi jednoduchou vetou a súvetím.

Typy a druhy súvetí s príkladmi.

Typy prirad'ovacieho súvetia.

Spoločenské podmienky pre vývin slovenskej medzivojrovej poézie (literárna medzigenerácia, neosymbolizmus, nadrealizmus, katolícka moderna, DAV).

Tvorba autorov tohto obdobia podľa vlastného výberu.

Lexikológia

Románová tvorba v 19. a 20. storočí

Nárečové slová a ich postavenie v slovnej zásobe jazyka.

Pojmy synonymá a homonymá.

Pasívna, aktívna a individuálna slovná zásoba.

Vývoj slovenského románu v 19. a 20. storočí. Zarad'ite diela vybraných autorov podľa literárnych období a prúdov.

Pásma reči postáv, autorská reč a ich funkcie v texte.

Administratívny štýl

Hrdinovia diel súčasnej literatúry a literatúry starších období

Administratívny štýl, jeho útvary a ich základné vlastnosti.

Kompozícia administratívnych útvarov.

Rozdiel medzi štruktúrovaným a beletrizovaným životopisom.

Charakter, myslenie a konanie literárnych hrdinov súčasnej prózy a v staršom období.

Porovnanie 2 diel podľa vlastného výberu.